

Hoàng Cầm và lá Diêu bông

Tác Giả: Nguyán Tráng Táo

Chúa Nhật, 02 Tháng 10 Năm 2011 12:52

Nác VN có ba Hoàng Cầm, đó là Hoàng Cầm táng, Hoàng Cầm báp và Hoàng Cầm thá. Trong bài vißt này tôi chỉ nói tới một trong ba ông Hoàng đó: nhà thơ Hoàng Cầm.

Hoàng Cầm và NTT 1995 - ảnh Nguyễn Đình Toán

Nhà thơ Hoàng Cầm năm nay (1993 – NTT) đã ngoài bảy mươi, ông đã sáng tác ngót nghìn bài thơ, có bài được Đái táng Võ Nguyên Giáp thưởng huân chương tái trán trong chiến dịch Điện Biên Phủ, và cũng có bài làm cho đái ông điều chỉnh bá xuyên tác, bá kích máháo, cái táo, bá vào nhà đá. Nhưng thôi, nhà cái chuyên buôn làm gì nữa, mấy năm nay nhà ông bài thơ “rác rái” y cũng đã được in ra. Và chúng ta lại có thêm một Hoàng Cầm Lá Diêu Bông tiếp nối Hoàng Cầm bên kia sông Đáng láng láy một thời. Theo ông thì chính bài thơ Lá Diêu Bông mới thực sự là bài thơ quan trọng của đái ông, nó đã ảnh hưởng tới Hoàng Cầm đời tái đời nhá cao trong toàn bộ sáng tác của mình. Nhưng khi trò chuyện với ông, tôi được ông cho biết: Đáy không phải là bài thơ do ông làm ra. Tôi không khi nào nghĩ, đừng nghĩ ông gì thích rõ hơn về điều này. Hoàng Cầm rít một hơi thuốc lá thát kêu, thông thoáng khói, rồi ông rá rá kể lại rằng:

- Vào một đêm mùa đông năm 1959 trời rét lắm, tôi nằm trong nhà riêng (43 Lý Quác Sĩ, Hà Nội) mà không sao ngủ được. Quá nửa đêm, về tôi nằm bên cạnh đã ngủ say lắm rồi. Tôi nằm trên trác mãi, trong tay vẫn còn nguyên tập giấy và cây bút mà tôi vẫn cầm theo thói quen trước lúc đi ngủ. Bỗng tôi nghe vắng vắng bên tai một tiếng gõ nhẹ rát trong tráo, nhưng không phân biệt được là tiếng của ai. Cái tiếng gõ trong tráo ấy cứ đi lên rán rát từng hồi một, và tôi nghiêng người về phía nguồn đèn ngủ 6 óát chép tất cả ký toàn bộ bài thơ này. Khi tiếng gõ ngừng hẳn,

Hoàng Cầm và Lá Diêu bông

Tác Giả: Nguyễn Đình Toán

Chúa Nhật, 02 Tháng 10 Năm 2011 12:52

không còn gì để ghi nhớ, tôi cầm nguyên giấy bút nhúng vào nước rồi vứt đi. Sáng dậy, tôi phải sắp xếp lại những chiếc xiêu vẹo đã may mắn ghi được trong đêm. Thì là tôi có trong tay bài thơ Lá Diêu Bông như sau này các bạn đã đọc được. Vậy thì nó là bài thơ không phải của tôi làm, mà là của một hồn linh nào đó đã nhúng tôi chép lại mà thôi.

Tôi tin gì bạn sẽ chân thành của ông, và tôi cũng tìm cách để lý giải và điểu đó:

- Trước ông hỏi của anh làm tôi nhớ lại một câu thơ của Hàn Mặc Tử: “Thơ có tuổi và chiêm bao có tích”. Tôi cho rằng anh đã làm bài thơ Lá Diêu Bông trong chiêm bao. Vậy anh có thể biết rõ cái “tích” của giấc chiêm bao này?

Hoàng Cầm, 1999 - Ảnh: Nguyễn Đình Toán

- Đúng như vậy, sau khi có bài Lá Diêu Bông rồi, tôi cũng thường nhớ về một tình huống đặc biệt đầu tiên năm tôi lên 8 tuổi. Đó là một buổi chiều đi chơi, tôi trở về trên thuyền và thăm nhà. Nhà tôi bên cạnh một cái ga xép, có một cái quán quẹo lẹo bên đường số 1. Mẹ tôi cũng có một cái quán hàng xén. Tôi vào bên trong vào ngõ thì thấy một cô gái đang cúi mua gì đó ở quán mẹ tôi. Nghe tiếng chày chày vào hai bên chân tôi tôi đi vào và vá cô. Thấy cô ngạc nhiên tôi nhìn tôi, và tôi cũng nhìn vào gương mặt kiêu sa của cô. Lúc đó tôi thấy mình choáng váng, sợ choáng váng mà sau này tôi biết là người ta vẫn gọi là tình sét ái tình. Đúng như vậy, đó là cú choáng của tình yêu nam nữ thời cổ. Sau đó tôi được biết cô gái tên là Vinh, 16 tuổi – hiện tôi đã 8 tuổi. Chị Vinh – tôi vẫn gọi chị như vậy – một cô gái, sống với mẹ và em nhỏ trong căn nhà bên kia đường. Mẹ tôi và nhà mẹ tôi, tôi thường đi ngang qua ngõ ngóng sang nhà chị, mong được nhìn thấy chị. Và hình ảnh chị là tâm hồn tôi bừng rạo rực, lâng lâng đến khó tả. Người ta nói như vậy là đã phải lòng rồi. Lên thuyền, tôi thường nhớ chị, và tôi đã làm một bài thơ về chị. Bài thơ lúc bắt đầu là “Gửi chị Vinh của em”. Bài thơ của tôi hiện giờ tôi không còn nhớ gì nữa, nhưng đó là bài thơ đầu tiên của tôi.

- Dĩ nhiên là nội dung bài thơ này không liên quan gì tới cái lá Diêu Bông sau này?

- Tôi cũng không rõ là nó có liên quan hay không, nhưng những rung động của “mối tình đầu” này

Hoàng Cầm và lá Diêu bông

Tác Giả: Nguyễn Trùng Trào

Chúa Nhật, 02 Tháng 10 Năm 2011 12:52

thì còn lòi âm hòng rớt rõ ràng trong tôi. Đốc bít là n tòng c a l n cu i cùng g p ch , năm tôi 12 tu i. Đ y là m t bu i chi u đông, đang ch i th th n tr c ngõ tôi b ng th y ch Vinh đi t nhà ra phía cánh đ ng đã g t, ch còn nh p nh cu ng r . Tôi bám theo ch . Ch m c áo l a đã b c màu, y m cánh sen và chi c váy vùng Đình B ng g p nhi u li bông chùng nh vống. M i b c đi c a ch làm cho chi c váy l n d p d n nh sóng, đ l hai gót chân tr ng nh ngó c n. Mái tóc ch m i g i, bông xoã, to mùi th m c a b k t, h ng nhu đ y quy n r . Ch đi tìm m t cái gì đó trong nh ng b i cây lúp xúp đ c b ru ng. B ng ch quay l i ng c nhiên nhìn th y tôi, và m ng yêu: “ , sao mày đi theo tao l ng nh ng mãi th nh ?”. L i m ng c a ch không làm cho tôi s , mà ng c l i, nó làm cho m t tôi nóng ran lên, và tôi th y toàn thân b ng m áp và đ ch u vô cùng. Đ n m t gò đ t, ch l i v ch cây đ tìm cái gì đó. Tôi b c lên g n ch , m nh d n h i: “Ch tìm cái gì đ y, ch Vinh?”. Ch Vinh ng ng đ u lên, nhìn th ng vào m t tôi, ch v a nh ùa, v a nh xa xôi: “Ch đi tìm cái lá... (Ch nói tên m t cái lá gì đó nh ng tôi không sao nh n i). Đ a nào tìm đ c cái lá y, ta g i là ch ng”. Tôi nhìn vào m t ch và c m th y nh l c vào mê cung. Tâm h n tôi b ng bay b ng, phiêu diêu trên chín t ng mây. Nh ng ch l i ti p t c đi tìm, có th ch tìm m t cái lá thu c nào đ y mà không tìm đ c. G n t i, ch b o: “Thôi, ta đi v đi em”. R i ch d t tay tôi đi trên đ ng chi u còn tr cu ng r l nh se. Sáng hôm sau, tôi ra tàu lên t nh và xa ch t đó... Hoàng Cầm ng ng k , rút m t h i thu c l o, m t lim dim chìm vào làn khói, r i ông nói: Có th đ y là cái “tích” c a gi c chiêm bao lá Diêu Bông!

- Đã là chiêm bao thì nó thu c vào th gi i huy n o thôi. Nh ng cái tên lá là Diêu Bông thì ch c anh gi i thích đ c ch ?

- Tôi ch u. Vì trong cu c đ i th c làm gì có lá Diêu Bông. Ch th mà sau đó Bùi Minh Qu c đã làm m t bài th m đ u b ng câu: “Thôi ta ch ng thềm tìm lá Diêu Bông”...

- Còn Thanh Th o thì l i reo lên: “Ch t m đây r i cái lá Diêu Bông?”.

- R c r i th đ y. Bài th Lá Diêu Bông cũng đã gây r c r i cho tôi m t đ o. Có ng i b o, đ y là t i tôi đã báng b thánh th n, dám đ a mép váy lên ngang v i c a vống là c a đ i n th th n thánh linh thiêng, nên tôi đã b th n thánh tr ng tr , và tôi đã ph i tr giá n ng n . Nh ng nào tôi có ý báng b gì đâu, tôi ch chép l i bài th trong chiêm bao đó thôi.

- Và cũng ch đ t ng ch Vinh c a m y ch c năm v tr c... Nghe nói sau này anh có g p l i ch Vinh, đúng th không?

Hoàng Cầm và Lá Diêu bông

Tác Giả: Nguyễn Trọng Thọ

Chúa Nhật, 02 Tháng 10 Năm 2011 12:52

- Không nhång gäp läi, mà chúng tôi còn chäp chung väi nhau mät täm änh käniäm. Lúc äy (sau khi bài Lá Diêu Bông đäc Täo đäa in län đäu tiên trên täp chí Sông Häng, 1988), chä Vinh đã ngoài bäy mäi tuäi räi, còn tôi thì tóc cũng đã bäc träng. Mät tä báo đã đäng bäc änh này và coi chúng tôi là 2 nhän vät Chä và Em cäa bài thä. Bäy giä thì chä đã không còn näa...

Hoàng Cầm bäng im läng dài trong mät näi buän mänh mäng xa väng. Tôi thì thäm nhäm läi bài thä. Đän câu cuäi, ông bäng cao häng hoä theo bäng mät “giäng ngäm vàng” träi phú, nghe nhät mät cõi xa xôi huyän bí nào väng läi:

*Tä thuä äy Em cäm chỉ c lá
Đi đäu non cuäi bä
Giä quä vi vät gäi
Diêu bông häi... äi diêu bông...*

NGUYäN TRäNG TäO